

**БА ШАРОФАТИ СУХАНРОНИҶОИ ФАСЕҶУ ГУВОРОИ ПЕШВОИ  
МИЛЛАТ ЭМОМАЛӢ РАҶМОН ДОМАНАИ КОРБУРДИ СИЁСИИ  
ЗАБОНИ ТОҶИКӢ ФАРОХ ГАРДИД. Андешаҳои Раиси Кумитаи  
забон ва истилоҳот доир ба арҷгузори Президент ба азамат  
ва шукӯҳи забони тоҷик**

Submitted by Ҳайати тадорукот on 16 November, 2020 - 11:11

[1]

**ДУШАНБЕ, 15.11.2020. /АМИТ «Ховар»/.**

Маҳз ба шарофати суханрониҳои фасеҳу гуворои Пешвои муаззами миллат Эмомалӣ Раҳмон доманаи корбурди сиёсии забони тоҷикӣ фарох гардида, зарфияти он дар ифодаи муҳимтарин матлабҳои сиёсиву иҷтимоӣ ва фарҳангиву маънавӣ ба қор даромаданд. Устоди зиндаёд академик Муҳаммадҷон Шакурии Бухорой ба забондонӣ, суханронӣ, ақлу заковат ва нattoқонаву воизона ҳарф задан, бо фасоҳату балоғати том сухан кардану лутф намудани Пешвои миллатамон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро бо ихлос ва эҳтироми бепоён арҷгузорӣ намуда, дар яке аз навиштаҳояшон таъкид карда буданд, ки «Ҷаноби Олӣ – Президенти мамлакат бевосита дар бораи забони модарӣ ва азиз доштани он суханҳое гуфтанд, ки банда дар ин умри худ, дар ин умри дарозу тӯлониам аз ҳеҷ як сарвари Тоҷикистон нашунидаам. Агар Сарвари кишвар нисбат ба забон ва фарҳанг бо чунин ҳақшиносӣ сиёсат пеш бигирад, шак нест, ки аз ҳалли душвортарин масъалаҳои рушди ҷомеаи навини тоҷикон умед метавон кард».

Ин матлабро Раиси Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, доктори илмҳои филологӣ, профессор Олимҷон МУҲАММАДҶОНЗОДА дар арафаи Рӯзи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба хабарнигори АМИТ “Ховар” иброз намуд. Матни пурраи андешаҳои забоншиноси тоҷикро дар зер пешкаши хонандагон мегардонем.

-Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон нахуст ба Модар – Ватан ва азамати забони модарии тоҷикӣ ҳамчун ба Модар –сарчашмаи ҳамешазиндаи ҳаёт арҷгузорӣ карданд ва мақому мартабаи онро дар арсаи байналмилалӣ дар байни зиёда аз 200 кишвари олам ва минҷумла, сайёра баланд бардоштанд. Чуноне ки имрӯз ҳамагон шоҳиди ҳоланд, забони тоҷикӣ дар симову ҳузури муборак ва лаҳни гуворои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз минбари олии Созмони Милали Муттаҳид ва дигар минбарҳои сатҳи сиёсиву фарҳангии башарӣ садо медиҳад.

Бебаҳотарин ва нодиртарин забони бостонии давлатдорӣ ва адабиёти бадеӣ, илму ҳикмати азали дар таърихи олами башарӣ забони тоҷикӣ маҳсуб меёбад. Он азамату ҷалоле, ки Оли Сомон ва давлати Сомониён дошт, маҳз, аз баракати забони дари тоҷикӣ буд, ки илму фарҳанг ва давлату давлатдории тоҷикон ва симои маънавии халқи тоҷикро бо тамоми шоистагӣ ба олами асримиёнагӣ муаррифӣ кард.

Шиносномае, ки халқу миллат ва фарҳангу тамаддуни онро ба ҷаҳониён муаррифӣ мекунад, маҳз забони ӯст. Ин забон аз қадимулайём дар ҷаҳон густариши васеъ дошта, забони фарҳангу адаб, савдову тиҷорат ва муоширату гуфтушуниди дипломатии Осиёи Марказӣ буд. Забони тоҷикии дарӣ чун шиносномаи Сомониёни тоҷикзабон дар арсаи сиёсат, давлату давлатдорӣ, фарҳанг ва маънавиёти тоҷикон дар таърихи башарият азамату шукӯҳи давлатдорӣ ва фарҳанги беназири тоҷиконро ба олами башар муаррифӣ кард.

Забони тоҷикии дарӣ ба ҳайси забони расмии давлати абарқудрати Сомониён ҳамчун забони байналмилалӣ ҷаҳони асримиёнагӣ зиёда аз ҳазор сол Шарқи маънавиманишро бо Ҷарби моддигаро мепаёваст ва асрҳо чун забони кори Роҳи Абрешим хизмат намуда, рисолати забони муоширати байналмилалиро ба ҷо меовард, ки дар ҷаҳони муосир забонҳои англисӣ, русӣ, фаронсавӣ, немисӣ, испанӣ ва арабӣ ба дӯш доранд.

Муддате мадид сангарҳои сунъии сиёсии онзамона садди пешравӣ ва азамату партавафшони хуршеди оламгири забони тоҷикӣ гашта, чун абри тираву тор болои ин забони куҳанбунёди соҳибрисолатро гирифта буданд. Ин забон ҳамеша қудрати ҳифз ва ниғаҳдории истиқлол ва ҳувияти худро дошт. Хушбахтона, бо тулӯи хуршеди Истиқлол ва истиқрори давлати мустақили Тоҷикистон забони тоҷикӣ ҷавҳари маънавии худро таҷдид ва эҳё намуд ва бо ноил гардидан ба мақоми забони давлатӣ, ба иборае нафаси тоза кашид.

Сардафтари адабиёти миллии муосири тоҷик устод Садриддин Айнӣ, ки аҳамияти мақом ва мартабаи забони миллиро дар ташаккули давлати милли хеле хуб дарк мекард, бо шучоати том дар оғози даврони Шӯравӣ адабиёти оламшумули тоҷикро ба ҷаҳониён муаррифӣ кард ва китоби безаволи «Намунаи адабиёти тоҷик»-ро нашр намуда, овози тоҷикро ба гӯши оламиён расонид.

Муддате баъд фарзанди барӯманд ва фарзонаи тоҷик, академик Бобоҷон Ғафуров китоби «Тоҷикон»-ро дар ду ҷилд таълиф намуда, таърихи чандинҳазорсолаи тоҷиконро чун миллати куҳанбунёд ва бумии Осиёи Миёна ба ҷаҳониён муаррифӣ намуд.

—Вақте масъалаи вучуд ва бақои минбаъдаи миллатро таърих дар охири асри XX мубрам гардонид, вориси алломағону фарзонагон Исмоили соён ва сиёсатмадори нотақрори арсаи ҷаҳонӣ, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Ҷаноби Олӣ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар оғози асри нав, яъне дар ибтидои ҷаҳони муосир зербинои давлати тоҷиконро асос гузошта, сулҳу ваҳдати миллӣ ва сарҷамъиву амният ва суботи мамлакатро таъмин бахшид. Ин буд, ки миллати пошхӯрда сарҷамъу муттаҳид, давлати мустақили Тоҷикистони муосир бунёд гардида, аз кишвари ақибмондаи дастнигари кумакҳои башарӣ ба ҷумҳурии пешрафтаи аграрӣ ва саноатӣ мубаддал шуд.

Мояи фараҳмандӣ ва сарбаландиву хушнудии тамоми тоҷикон ин аст, ки имрӯзҳо Тоҷикистони моро тамаддуноҳои пешрафтаи муосири олами башарӣ, ба ҳайси як ҷумҳурии ҷавону соҳибистиклол ва мутамаддини дорои неъматҳои бебаҳои сулҳу субот, ваҳдату ягонагӣ, якпорчагӣ ва соҳибқудрат дар пешравиҳои нав ба нави сиёсӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ, илмиву фарҳангӣ ва ахлоқиву маънавият мешиносанд. Бо ин ҳама заҳматҳои зиёде дар риштаи сиёсат ва эъмори иқтисодиёту иҷтимоиёт ва рушди илму фарҳанг ва болоравии сатҳи маънавият Ҷомеаи Тоҷикистони соҳибистиклол Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон бо кӯшишҳои пайгирона дар давлату фарҳанг, миллату маънавият сохтанҳо, аз аввалин рӯзи амалашон ба ҳайси як Пешвои воқеии миллат, таълифоту пажӯҳиши зиёди илмиро баҳри бедории тафаккури худшиносии миллӣ ва ҳудогоҳиву меҳанпарастии азалии мардуми азизии худ ва арҷгузориҳои забони модарии хеш, забони давлату давлатдорӣ тоҷикон, онро дар арсаи ҷаҳон ба оламиён ба таври сазовор шиносониданҳоро анҷом дода, дастӣ муборак ба эҷоди асарҳои илмӣ бунёдӣ дар риштаи таърих, сиёсат, иқтисодиёту иҷтимоиёт, ахлоқу маърифат, ҳуқуқ, танзими расму оин ва суннатҳои миллӣ, эҳёи фарҳангу ҳунари мардумӣ, дину мазҳаб, фарҳангу адаб ва забони модарии тоҷикӣ доранд.

Фикру зикри Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон вобаста ба масъалаҳои озоиштагиву амниятӣ Ҷомеа, беҳдошти вазъии моддиву маишии мардум, ҳудогоҳиву хуштаншиносӣ, ҳаммарзи Модар – Ватан аст ва таъмини мардум бо ҷойҳои нави корӣ ва рушду такомули илму фарҳанг дар мамлакат ба шумор меравад.

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар Паёми хеш, ки дар вохӯриашон бо зиёиёни мамлакат дар оғози соли 2020 иқдоми таҳсинафзоеро пеш гирифта, супориш доданд, ки ба муносибати ҷашни 30-солагии Истиклоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҳисоби захираи эҳтиётӣ Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва аз номи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳар хонадони тоҷику тоҷикистонӣ китоби «Тоҷикон»-и Бобоҷон Ғафуров тақдим карда шавад.

То ба имрӯз бо қалами мубораку тафаккури камназири абармарди оламшумули муосири мо, тоҷикон – Пешвои миллати тоҷик, Қаҳрамони миллат ва Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон як идда асарҳои мондагору пурарзиш ва пурқимате ба таърифи расидаанд, ки ин амал бори дигар шаҳодати шахсияти нодиру нотақрор, диалоғу мутафаккир ва ҳакиму донишманд будани Пешвои муаззами миллат, далели собитӣ аз муносибати қавӣ дар ҳифзи номус, ҳувиёт ва ҳудогоҳии миллии мардуми Тоҷикистон ва тоҷикони дунё, заҳматҳои ҳолисонаи ӯ ҳам бо сухан, ҳам бо қалам ва ҳам бо тафаккури шуҷоат баҳри бедории андешаи хештаншиносии миллӣ мебошанд.

Асарҳои мондагору безавол, арзишманду бунёдии Пешвои муаззами миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон «Тоҷикон дар оинаи таърих», китоби якум (аз Ориён то Сомониён); «Тоҷикон дар оинаи таърих», китоби дуюм (аз Ориён то Сомониён); «Тоҷикон дар оинаи таърих», китоби сеюм (аз Ориён то Сомониён); «Тоҷикон дар оинаи таърих», китоби чорум (аз Ориён то Сомониён); китоби «Нигоҳе ба таърих ва тамаддуни ориёӣ»; «Ориёиҳо ва шинохти тамаддуни ориёӣ»; «Ҷаҳраҳои мондагору»; асари бунёдии илмӣ «Забони миллат — ҳастии миллат» (китоби якум); «Забони миллат — ҳастии миллат» (китоби дувум) боз даҳҳо асару мақолаҳои дигар дар бораи дину ахлоқ, маънавият ва сиёсату иқтисодиёт ба ҳазинаи тиллоии фарҳангу миллати тоҷик ворид гардида, ба дили хонандаи имрӯза, аз олиму сиёсатмадор то деҳқону коргар роҳ ёфта, рисолати роҳнамои миллат ба роҳи фардои дурахшон буданро касб

кардаанд.

Гузашта аз ин, паёмҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ки дар тӯли зиёда аз 29 соли соҳибистиклолии Тоҷикистон мардуми мамлакат бесаброна пазиروي менамояд, самтдиҳандаи сиёсат, амниятубот, иқтисодиёту иҷтимоиёт, илму фарҳанг ва ҳаёти ҳаррӯзаи миллат мебошанд ва як навъ оинаи тамомнамоеанд, барои шинохти аслу пайванди хеш, ҳештаншиносӣ ва дарки масъулияти ватандӯстӣ ва ҷойгоҳу мақоми Ҷумҳурии Тоҷикистон дар байни давлатҳо ва тамаддунҳои олами муосир.

Асари бағоят мондагору муҳим ва бунёдии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон, китоби дуҷумлаи «Забони миллат – ҳастии миллат», ки ба ифтихори 30-солагии ҷашни Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 5500-солагии Саразми бостонӣ ба таърифи расида, ҳамчун армуғони идона дар арафаи Рӯзи забони давлатӣ ба миллати тоҷик пешкаш гардид, баёнгари таърихи пуршараф ва ҳашамати нотақдор, мақом ва манзалати бузургии илмию фарҳангии забони тоҷикӣ ҳамчун забони давлатӣ ва нишонаи асосии миллат будани он буда, инқилоби фикриест, ки дар соҳа ворид намудааст.

Ба масъалаи забон рӯй овардани Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон бесабаб нест. Ва чуноне ки худи муаллифи асари арзишманду бунёдии илмӣ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ишора намудаанд: «Бақои тоҷик забони тоҷик аст, яъне забони ноби тоҷикӣ. Танҳо забон аст, ки дар ҳама давру замон таърихи воқеӣ ва ростини миллатро дар ҳифози худ нигоҳ медорад. Фарҳанги беназиру оламшумули тоҷикон ва адабиёти пурғановати зиёда аз ҳазорсолаи тоҷикон, ки қалбҳои аҳли назар ва фаҳму фаросати ҷаҳонро тасхир кардааст, маҳз бо ҳамин забон, яъне забони тоҷикӣ навишта ва эҷод шудаанд».

Мояи ифтихору сарбаландии мо тоҷикони асри XXI аст, ки Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон имрӯз шахсан, пуштибону ҳомии забони тоҷикӣ мебошанд. Ва забонро ба ҳайси рӯки асосии бинои ҳастии миллат ва устувориву будубоши давлат ҳамчун муқаддасоти миллат арҷ мегузоранд, ки ин, пеш аз ҳама, барои мо равшанфикрону аҳли илму фарҳанги ҷумҳурии мояи ифтихор ва сарбаландию пайравист.

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ки шахсияти эшон ба ҳайси сиёсатманди воқеии донову оқил, мушфиқу меҳрубон ва мутафаккири арсаи илмиву сиёсӣ ва шахсияти шинохташудаи байналмилалӣ дар тамоми олами муосир эътироф ва шинохта шудааст, нисбат ба забони модарии хеш — забони тоҷикӣ муҳаббати беандоза доштанишон ҳам дар байни ҷомеаи мамлакат ва берун аз он, дар тамоми ҳавзаҳои тоҷикнишини олам ва форсидабонони ҷаҳон эътироф шудааст. Таълифи асари қалонҳаҷми дуҷилдаи беназири «Забони миллат – ҳастии миллат» ҳам натиҷаи муҳаббатҳои беандозаи Президенти мамлакат нисбат ба забони модарӣ мебошад.

Дар давраи соҳибистиклолии Тоҷикистони азиз бо кӯшишҳои пайдарпайи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон мақоми сиёсӣ ва иҷтимоию фарҳангии забони тоҷикӣ ба қуллӣ дигар шуд. Бо дарки муҳимтарин ва умдатарин масъала, яъне хусусияти муттаҳидгардонӣ ва ваҳдатоварии забон Роҳбару садри аъзами давлат онро ҳамчун рӯки устувору побарҷои давлатдорӣ навини тоҷикон эътироф намудаанд, ки он аз азамату ҷалол ва иқтидору нерӯу тавоноии забони тоҷикӣ сарчашма мегирад. Пешвои миллат дар таълифоти илмию таҳқиқотиашон, бахусус, дар асари дуҷилдаи эшон «Забони миллат – ҳастии миллат» муҳимтарин масъалаҳои миллат ва забонро мавриди баррасӣ қарор медиҳанд ва иртиботи бевоситаи ин ду рӯки муҳими миллатсоз ва давлатсозро пайвасти таъкид месозанд.

Ҳамзамон Пешвои муаззами миллат дар асари мазкур дар баробари баррасии масоили марбут ба забоншиносӣ доир ба вазъи сиёсӣ иҷтимоӣ, давлатдорӣ сулоҳҳои гуногуни асрҳои мухталиф аз замони Ҳахоманишиён то Ғазнавиён (китоби якум) ва аз суқути Ғазнавиён то давлатдориҳои гуногуни ибтидои асри XX (китоби дуюм) маълумоти амиқи таърихӣ мавриди таҳлили ҳамаҷониба қарор дода, дар он нуктаҳо ва саҳифаҳои номнашудаи таърихи халқи тоҷикро баён намудаанд.

Ҳамчунин Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар китоби мазкур перомуни ҳаёт ва

эҷодиёти адибони барҷастаи миллати тоҷик аз замони қадим то ибтидои асри XX маълумоти муҳими илмиро рӯи кор овардаанд, ки он ба таҳлилҳои илман асоснок, бо диди нави академӣ ва усулҳои нави таҳқиқ аз дигар асарҳо фарқ мекунад. Китоби мазкур саҳифаҳои навро доир ба ҳаёт ва фаъолияти адибони даврони гуногуни таърихи адабиётмон бозгӯ намуда, намунаи барҷастаи таҳлилҳои адабиётшиносӣ дар замони муосир ба шумор меравад. Ин китоб барои таърихшиносон, адабиётшиносон, забоншиносон, сиёсатшиносону ҷомеашиносон манбаи муҳими илмӣ ва барои аҳли илму маорифи кишвар воситаи беҳтарини таълимию тарбиявӣ ба ҳисоб меравад.

Мусаллам аст, ки пас аз хомӯшӣ ва сукути таҳаммули тӯлони зиёда аз ҳазор сол хуршеди азамат ва ҷалолу шукӯҳи забони тоҷикӣ, дар арсаи сиёсати ҷаҳонӣ, ки дар аҳди Оли Сомон партавафшон буди нурҳои зиёбахши он аз Мағриб то ба Машриқ, аз Ироқу Аҷам то ба Чин ва аз Мовароуннаҳр Хуросон то ба Ҳинд равшангари маърифат ба шумор мерафт, боз бо ғазилати қудуми мубораки Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, бунёдгузори давлати навин, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Ҷаноби Олӣ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Тоҷикистони соҳибистиқлол тулӯи тоза кард. Бигзор ин тулӯи хуршеди забон тулӯи беғурубу ҷовидона бошад ва ҳумои толеи ин миллату забон, дар қаронаи ғазои сиёсии ҷаҳон дар парвози бегазанд ва пуравҷ бошад.

Маҳз бо пайгириҳо ва кӯшишҳои ибтиқори бевоситаи Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», Барномаи рушди забони давлатӣ барои солҳои 2012-2016 таҳия ва қабул гардид, Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис ёфт, соли 2008 — соли забони тоҷикӣ эълон гардид ва ҳамасола рӯзи 5 — уми октябр таҷлил намудани Рӯзи забони давлатӣ (тоҷикӣ) ба расмият даромад, ки ҳамаи ин тадбирҳо, дар маҷмӯъ, дар ҷумҳурии тозаистиқлоли мо барои рушди нумӯъ ва ривоҷи равнақи ҳаматарафаи забони тоҷикӣ ғазои басо муносиби сиёсату маъмурӣ ва фарҳангии маънавӣ ва маърифатиро фароҳам сохт.

Мояи ифтихору пайравии ҳамаи мо — тоҷикону тоҷикистониён ва тамоми тоҷикони ҷаҳон аст, ки Роҳбари давлат ва Пешвои миллат, азизи тоҷикон имрӯз, шахсан, пуштибону ҳомии забони модарии мову шумо, яъне забоне, ки бо он «Авасто» нахуст навишта шуда, бо он «Бӯи ҷӯи Мулиён»-у кулли осори Одамушшуаро Рӯдакӣ навишта шуд, бо он «Шоҳнома»-и Фирдавсиву «Ҳамса»-и Низомӣ ва «Ҳафт Авраг»-и Абдураҳмони Ҷомӣ ва «Маснавии Маънавӣ»-и «Девони Шамс» — и Мавлонои Балхӣ навишта шуд, бо он осори Ибни Сино ва осори Саъдиву Ҳофиз ва зиёда аз ҳазору ҳаҷрсад адибу мутафаккири шаҳри тоҷик навишта шуд, ки ҳомии забони тоҷикӣ ҳастанд.

Забони адабии тоҷикӣ маҳз ба шарофати соҳибистиқлоли ва ғамхориву пуштибонии бевоситаи Пешвои миллат Эмомалӣ Раҳмон аз муҳити хонавода ва муҳовараю муоширати маҳдуд берун омад. Имрӯз садои забони дари тоҷикӣ дар тамоми ақсои олам танинандоз аст ва ба ҳайси як забони давлатӣ қудрату тавоноии худро дар ҳамаи соҳаҳои ҳаёти иқтисодию сиёсӣ, илмиву маърифатӣ ва иҷтимоиву фарҳангӣ ба ҷилва овард.

Забони модарӣ сарчашмаи ифтихори миллат ва пояи устувори давлатдорист. Забони модариро ҳамеша азизу ғиромӣ ва пос доштан як рукни имон ва қарзи шаҳрвандии ҳар фарди соҳибдил ва бонангу номус аст.

**Content rating:** 5

Average: 5 (2 votes)

---

**Category:**

- [Ахбори рӯз](#) [2]
- [АМИТ «Ховар»](#) [3]

---

**Source**

**URL:** <http://www.kumitaizabon.tj/en/content/ba-sharofati-suhanronikhoi-fasekhu-guvoroi-peshvoi-millat-emomali-rakhmon-domanai-korburdi?qt-quicktabs=0>

**Links**

[1] [http://www.kumitaizabon.tj/sites/default/files/field/image/IMG\\_20201113\\_143736.jpg](http://www.kumitaizabon.tj/sites/default/files/field/image/IMG_20201113_143736.jpg) [2]  
<http://www.kumitaizabon.tj/en/taxonomy/term/10> [3]  
<http://www.kumitaizabon.tj/en/taxonomy/term/12>